

**การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล
สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ***
**Effective Administrative on Early Childhood Education for
Primary Schools under the Basic Education Commission
Offices in the Northeast**

เพชรดา นิลสว่าง, wsinw เสถียรสุวิภา และเอกลักษณ์ เพียสา
Peddao Nilsawang, Pornthep Steannoppakao and Akkaluck Pheasa
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: daonilsawang@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา ทั้งองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย จำนวน 39 แหล่ง สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน และศึกษาโรงเรียนดีเด่น จำนวน 3 โรงเรียน เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบวิเคราะห์เอกสารและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 5 องค์ประกอบหลัก 19 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย 2) ด้านการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 3) ด้านการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัย

*ได้รับบทความ: 21 กรกฎาคม 2565; แก้ไขบทความ: 2 พฤศจิกายน 2565; ตอรับตีพิมพ์: 23 ธันวาคม 2565
Received: July 21, 2022; Revised: November 2, 2022; Accepted: December 23, 2022

ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย 4) ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย และ 5) ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย

คำสำคัญ: การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัย; ประสิทธิภาพ; โรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

The objective of this research is to study the components of effective administrative on early childhood education for primary schools under the basic education commission offices in the northeast. This research is a documentary research by studying both the main component and the sub-component of 39 research papers related to effective administrative on early childhood education, interviewing 7 experts and studying 3 outstanding schools to synthesize the components of effective administrative on early childhood education. The research instruments consisted of a document analysis form and a semi-structured interview form and analyze the data by content analysis.

The research result finds that: There are 5 main components and 19 sub-components of effective administrative on early childhood education: 1) management consist of 5 sub-components 2) participation consist of 3 sub-components 3) early childhood experience consist of 4 sub-components 4) early childhood development consist of 4 sub-components and 5) curriculum and course administration consists of 3 sub-components.

Keywords: Administrative on early childhood education; Effective; Primary Schools

1. บทนำ

ปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิตและ พัฒนาการในทุกด้าน เป็นช่วงวัยที่พัฒนาการทาง ด้านต่างๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุด และเป็น ฐานรากที่สำคัญสำหรับพัฒนาการในช่วงวัย ต่อไป เด็กในวัยนี้จึงเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญ อย่างยิ่งของประเทศ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการดูแล อย่างเหมาะสมตามช่วงวัยจะสามารถเติบโตเป็น

ผู้ใหญ่ที่ดี มีคุณภาพและจะเป็นกำลังสำคัญของ ประเทศชาติต่อไปในอนาคต ดังคำกล่าวของ ศาสตราจารย์ ดร.เจมส์ เจ เอกแมน นักเศรษฐศาสตร์ รางวัลโนเบล ปี พ.ศ. 2542 ที่ว่า “การลงทุนพัฒนา เด็กปฐมวัย เป็นการลงทุนที่คุ้มค่าให้ผลตอบแทน แก่สังคมที่ดีที่สุดในระยะยาว” ดังนั้น การพัฒนา เด็กปฐมวัยจึงเป็นรากฐานที่มีผลต่อคุณภาพและ ประสิทธิภาพของคนตลอดชีวิตและการลงทุน

ที่คุ้มค่าที่สุด กล่าวคือ เด็ก เยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพดี มีความสามารถเรียนรู้ ทำงานได้เก่ง และเป็นพลเมืองดีที่จะนำสู่ความสำเร็จในสังคมที่ท้าทายในศตวรรษที่ 21 ต้องได้รับโอกาสการพัฒนาอย่างรอบด้านในช่วงปฐมวัย แต่คุณภาพของเด็กปฐมวัยยังเป็นจุดอ่อนที่เข้าขั้นวิกฤตของประเทศไทย ที่จำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน ทั่วประเทศและทุกภาคส่วน พ่อแม่ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคม บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขครู/ผู้ดูแลเด็ก โรงเรียน องค์กรท้องถิ่นทุกระดับ บุคลากรพัฒนาสังคมทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคศาสนา และภาคธุรกิจ จึงต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในความสำคัญของช่วงปฐมวัย ตระหนักในพันธกิจและลงมือช่วยกันทำให้เด็กปฐมวัยมีโอกาสพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในภาวะแวดล้อมที่ปลอดภัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562, หน้า 1)

การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ผ่านมา พบว่า ผู้บริหาร ครู บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาการพัฒนาการศึกษาปฐมวัย ขาดวิธีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, หน้า 14-17) ความไม่พร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัยทั้งด้านครู อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, หน้า 30) ขาดประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 11-26) กลุ่มเด็กปฐมวัย ช่วงอายุ 3-5 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษาเด็กปฐมวัยที่ยังมีปัญหาด้าน

คุณภาพและมาตรฐาน การจัดการเรียนการสอน และครูยังมีความแตกต่างในด้านมาตรฐาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 68-70) ขาดแนวทางจุดมุ่งหมายที่ถูกต้องและไปในทิศทางเดียวกัน ขาดงบประมาณการพัฒนาสื่อ ขาดการอบรมและพัฒนาผู้สอน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554, หน้า 1) โดยเฉพาะในยุคของความปกติใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีวิตแบบใหม่ เพื่อให้ปลอดภัยจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019-COVID-19) ในด้านการศึกษาเกิดวิธีการเรียนการสอนแบบใหม่ซึ่งกำลังจะกลายเป็นความปกติใหม่ของสังคมไทยที่เข้ามามีบทบาทมากขึ้น การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ของเด็กปฐมวัย จึงต้องมีการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านระบบการเรียนการสอนให้เกิดพัฒนาการทั้ง 4 ด้านเหมาะสมตามวัยและเข้ากับวิถีความปกติใหม่ (ปริญา ไทลา, อังคณา อ่อนธานี และจักรกฤษณ์ จันทะคุณ, 2565, หน้า 187-201)

การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล เป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารจัดการและนำแนวทางต่างๆ ไปพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการนำนโยบายการศึกษาของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การบริหารวิชาการ ซึ่งเป็นงานหลักสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียน การสอนเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารการบริหารวิชาการในระดับปฐมวัยนั้น มีความแตกต่าง

จากการบริหารวิชาการในระดับการศึกษาอื่น คือ ในการบริหารวิชาการในระดับสูงขึ้นไปมุ่งเน้นในเรื่องเนื้อหาสาระทางวิชาการ แต่สำหรับเด็กปฐมวัยจะมุ่งพัฒนาการและเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการที่จะศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาต่อไป ผู้บริหารจึงต้องมีความสามารถในการบริหารงานตามมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ การบริหารจัดการสถานศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วม การพัฒนาเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เด็กปฐมวัยและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รวมถึงการส่งเสริมการพัฒนาครูที่หลากหลายรูปแบบ การส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการจัดการเรียนรู้ และการนิเทศการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยสัมฤทธิ์ผล (บุญเชิด ขำนิศาสดร์, 2556, หน้า 3;สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562, หน้า 35-36)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย การนิเทศ ติดตาม การประเมินสถานศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย และเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และใช้ระเบียบวิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและศึกษาโรงเรียนดีเด่น เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา ดังนี้

1.1 การศึกษาการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล ตามแนวคิดของนักวิชาการต่างประเทศและในประเทศ 12 แหล่ง ดังต่อไปนี้ เรชา ศรีวิชัย (2554), แววรรณ พงษ์สะอาด (2554), เกสรี ลัดเลีย (2555), อรุณี สาธิตพิทักษ์ (2557), นวพร รักขันแสง และคณะ (2559, หน้า 52-61), สมพงษ์ อัสสภักย์ (2560), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561), ฉัตรวิไล สุรินทร์ขุมพู (2562, หน้า 135-156), ศิริมงคล ทนทอง และศศิธรา แวงไทย (2562, หน้า

490-502), ปราณิสรา แพหมอ (2562), สุเมธ กนก (2564, หน้า 204-215), Gordon & Williams-Browne (1995) และ Essa (1996)

1.2 การสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา โดยการแจกแจงความถี่จากหลายแหล่งข้อมูล และสรุปผลโดยใช้เกณฑ์ค่าความถี่เท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 30 ของความถี่ทั้งหมด ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านการมีส่วนร่วม 3) ด้านการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัย 4) ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย 5) ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 ไปเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ และศึกษาโรงเรียนดีเด่น ในขั้นตอนที่ 2 ต่อไป

2. การศึกษาภาคสนาม ดังนี้

2.1 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบด้วย 1) อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนทางการบริหารไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ จำนวน 1 คน 2) ผู้บริหารการศึกษา เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน 3) ผู้บริหารสถานศึกษา ที่ได้รับรางวัลการบริหารจัดการด้านปฐมวัย มีประสบการณ์การบริหารไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษาหรือมีวิทยฐานะ

ผู้อำนวยการสถานศึกษาเชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน 4) ครูปฐมวัย ในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลการบริหารจัดการด้านปฐมวัย มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 10 ปี มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ จำนวน 2 คน

2.2 การศึกษาโรงเรียนดีเด่น ซึ่งได้แก่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับก่อนประถมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ จำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนละ 1 คน ครูปฐมวัย โรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบวิเคราะห์เอกสารและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสร้างตามทฤษฎีและกรอบแนวคิดงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open-end Question) แล้วนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ให้อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ให้เหมาะสมตามคำแนะนำ แล้วนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ให้ข้อมูลที่ไม่ใช่ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน

4 คน เพื่อพิจารณาความเข้าใจของภาษาและประโยคสัมภาษณ์ ความยากง่ายของคำที่ใช้รูปแบบภาษา แล้วนำไปปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้สื่อความหมายของคำถามได้ตรงตามกับผู้วิจัยต้องการมากขึ้น โดยนำเสนอและปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงและแก้ไข เพื่อให้ได้เครื่องมือการวิจัยที่มีความสมบูรณ์ และนำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยดำเนินการติดต่ออาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูปฐมวัย และโรงเรียนดีเด่น เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลและนัดหมายวันสัมภาษณ์ เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงทำหนังสือราชการจากมหาวิทยาลัยขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยและไปสัมภาษณ์ตามวัน เวลาที่ได้นัดหมาย

5. การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาและตรวจสอบความสมบูรณ์

ด้วยการตรวจสอบแบบสามเส้าด้านวิธีการ (Methodological triangulation) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษาโรงเรียนดีเด่น จากนั้นจึงกำหนดข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่และนำเสนอบทสรุปที่ได้จากการวิจัยโดยจัดกลุ่มประเด็นหลักเสนอรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (analytical description) เพื่ออธิบายองค์ประกอบการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปผลการวิจัยปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล ที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษาโรงเรียนดีเด่น

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อยที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	องค์ประกอบย่อยที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการศึกษาโรงเรียนดีเด่น	สรุปผลการวิเคราะห์
1. ด้านการบริหารจัดการ	1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2. การจัดองค์กรและโครงสร้างการบริหาร	1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2. การจัดองค์กรและโครงสร้างการบริหาร 3. การพัฒนาระบบประกัน	1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2. การจัดองค์กรและโครงสร้างการบริหาร

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อยที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	องค์ประกอบย่อยที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการศึกษาโรงเรียนดีเด่น	สรุปผลการวิเคราะห์
	3. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน 4. การบริหารเทคโนโลยี 5. การพัฒนาบุคลากรปฐมวัย	คุณภาพภายใน 4. การบริหารเทคโนโลยี 5. การพัฒนาบุคลากรปฐมวัย 6. การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ 7. การส่งเสริมครูในการสร้างนวัตกรรม	3. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน 4. การบริหารเทคโนโลยี 5. การพัฒนาบุคลากรปฐมวัย
2. ด้านการมีส่วนร่วม	1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย 2. การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร 3. การมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม	1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย 2. การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร 3. การมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม	1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย 2. การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร 3. การมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม
3. ด้านการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัย	1. การจัดประสบการณ์เรียนรู้เชิงรุก 2. การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 3. การบริหารจัดการชั้นเรียน 4. การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย	1. การจัดประสบการณ์เรียนรู้เชิงรุก 2. การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 3. การบริหารจัดการชั้นเรียน 4. การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย 5. การจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน	1. การจัดประสบการณ์เรียนรู้เชิงรุก 2. การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 3. การบริหารจัดการชั้นเรียน 4. การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย
4. ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย	1. การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย 2. การส่งเสริมพัฒนาการ	1. การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย 2. การส่งเสริมพัฒนาการ	1. การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อยที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	องค์ประกอบย่อยที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการศึกษาโรงเรียนดีเด่น	สรุปผลการวิเคราะห์
	ด้านอารมณ์ จิตใจ 3. การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม 4. การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา	ด้านอารมณ์ จิตใจ 3. การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม 4. การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา	2. การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ 3. การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม 4. การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา
5. ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร	1. การสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2. การนำหลักสูตรไปใช้ 3. การประเมินหลักสูตร	1. การสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2. การนำหลักสูตรไปใช้ 3. การประเมินหลักสูตร 4. การกำกับ ติดตามและประเมินผล	1. การสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2. การนำหลักสูตรไปใช้ 3. การประเมินหลักสูตร

จากตารางที่ 1 ผลการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษาโรงเรียนดีเด่น มีความแตกต่างจากองค์ประกอบย่อยที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ การส่งเสริมครูในการสร้างนวัตกรรม การจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน การกำกับ ติดตามและประเมินผล ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้มีลักษณะและความหมายคล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยจึงนำมารวมไว้ในองค์ประกอบย่อยต่างๆ ดังนี้ การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ เป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบย่อย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การส่งเสริมครูในการสร้างนวัตกรรม เป็นส่วนหนึ่งของ

ขององค์ประกอบย่อย การพัฒนาบุคลากรปฐมวัย การจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน เป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบย่อย การบริหารจัดการชั้นเรียน และการกำกับ ติดตามและประเมินผล มีความคล้ายคลึงกับองค์ประกอบย่อย การประเมินหลักสูตร

ดังนั้นจึงสามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่า องค์ประกอบการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 5 องค์ประกอบหลัก 19 องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

(1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (2) การจัดองค์กรและโครงสร้างการบริหาร (3) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน (4) การบริหารเทคโนโลยี และ (5) การพัฒนาบุคลากรปฐมวัย 2) ด้านการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย (2) การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร (3) การมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม 3) ด้านการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1) การจัดประสบการณ์เรียนรู้เชิงรุก (2) การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (3) การบริหารจัดการชั้นเรียน และ (4) การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย 4) ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1) การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย (2) การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ (3) การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม และ (4) การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา 5) ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1) การสร้างและพัฒนาหลักสูตร (2) การนำหลักสูตรไปใช้ และ (3) การประเมินหลักสูตร

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้ องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับโรงเรียนประถม

ศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือครั้งนี้ ผลการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และศึกษาโรงเรียนดีเด่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล ซึ่งมี 5 องค์ประกอบหลัก 19 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (2) การจัดองค์กรและโครงสร้างการบริหาร (3) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน (4) การบริหารเทคโนโลยี และ (5) การพัฒนาบุคลากรปฐมวัย 2) ด้านการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย (2) การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร (3) การมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม 3) ด้านการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1) การจัดประสบการณ์เรียนรู้เชิงรุก (2) การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (3) การบริหารจัดการชั้นเรียน และ (4) การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย 4) ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1) การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย (2) การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ (3) การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม และ (4) การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา 5) ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1) การสร้างและพัฒนาหลักสูตร (2) การนำหลักสูตรไปใช้ และ (3) การประเมินหลักสูตร

ผลของการวิจัยครั้งนี้ พบว่า มีความสอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษา นักวิชาการ และงานวิจัย ดังนี้ ฉัตรวิไล สุรินทร์ขมพู (2562, หน้า 135-156) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย: บทบาทผู้บริหาร พบว่า องค์ประกอบของการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและการบริหารวิชาการระดับปฐมวัย 2) การบริหารจัดการเรียนรู้หรือจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย สอดคล้องกับ ศิริมงคล ทนทอง และศศิธรดา แพงไทย (2562, หน้า 490-502) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบของการจัดการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารวิชาการและการบริหารบุคลากร 2) ด้านการจัดประสบการณ์ 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนาการ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ สุเมธ งามกนก (2564, หน้า 204-215) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับปฐมวัย: นวัตกรรมจัดการศึกษาด้วยแนวคิดโฮสโคป พบว่า องค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับปฐมวัย ประกอบด้วย 1) การบริหารงานอย่างเป็นระบบและการบริหารจัดการบุคลากร 2) การจัดสภาพแวดล้อม 3) มาตรการด้านความปลอดภัย และ 4) การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางเพื่อขยายขอบเขตการศึกษาการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาปฐมวัยให้กว้างขวางมากขึ้น

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัย ในเรื่องการประเมินตนเองและวางแผนจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนรับการประเมินจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานอื่นๆ

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดอบรมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย เพื่อเตรียมความพร้อมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย ก่อนเปิดภาคเรียนในแต่ละปีการศึกษาและสามารถนำไปสร้างแบบประเมินการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่

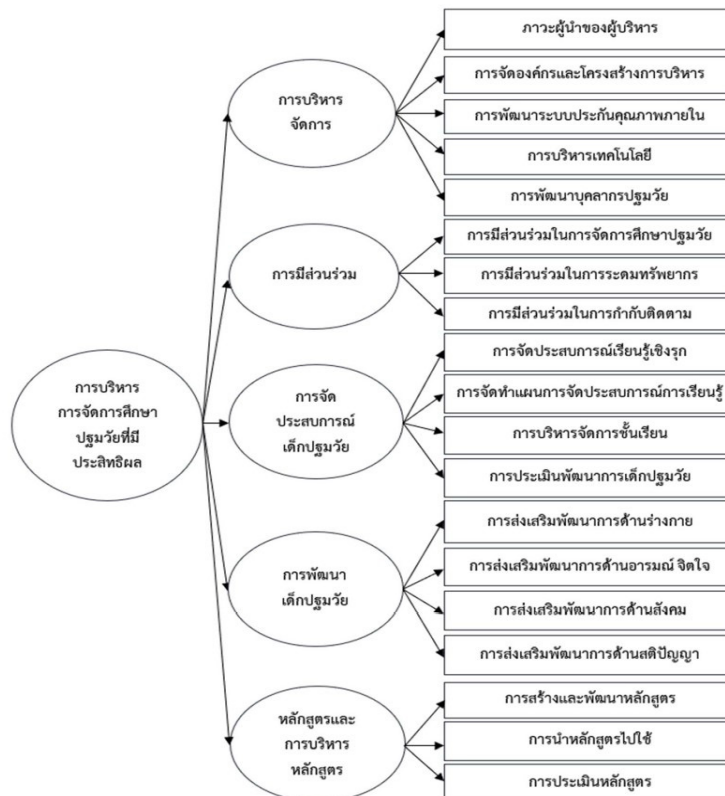

มีประสิทธิภาพ ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต่อไป

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 5 องค์ประกอบหลัก 19 องค์ประกอบ

ย่อย ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย 2) ด้านการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 3) ด้านการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย 4) ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย และ 5) ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัย สามารถนำมาเป็นแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ และเป็นสารสนเทศไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- เกสรี ลัดเลีย. (2555). การพัฒนาตัวชี้วัดของการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยตามแนวคิดสันติศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. (รายงานการวิจัย). ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- เรชา ศรีวิชัย. (2554). รูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ ในจังหวัดนนทบุรี. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- แววรณ พงษ์สะอาด. (2554). ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างควมมีประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาเอกชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ฉัตรวิไล สุรินทร์ขมพู. (2562). การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย: บทบาทผู้บริหาร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, 13(2), 135-156.
- นวพร รักขันแสง และคณะ. (2559). ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบในจังหวัดชัยภูมิ. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 12(1), 52-61.
- บุญเชิด ขำนิศาสตร์. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม.
- ปราณิสรา แพหมอ. (2562). รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาเอกชน จังหวัดสมุทรปราการ. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ปริญญา ไทยลา, อังคณา อ่อนธานี และจักรกฤษณ์ จันทะคุณ. (2565). เด็กปฐมวัยกับการส่งเสริมการเรียนรู้แบบใหม่ในวิถี New Normal. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 13(1), 187-201.
- ศิริมงคล ทนทอง และศศิธรดา แพงไทย. (2562). รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 6(3), 490-502.
- สมพงษ์ อัสสากัย. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2554). การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพและผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและแผน สำนักงานเลขาธิการ คุรุสภา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของเด็กในการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

_____. (2551). กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

_____. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

_____. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

_____. (2562). คำอธิบายพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: อีเลฟเว่นสตาร์อินเตอร์เทรต.

_____. (2562). มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุเมธ งามนก. (2564). รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับปฐมวัย: นวัตกรรมจัดการศึกษาด้วยแนวคิดไฮสโคป. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 32(1), 204-215.

อรุณี สารพิทักษ์. (2557). รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

Essa. (1996). *Introduction to Early Childhood Education*. (2nd ed). Albany: Delmar Publishers.

Gordon, A. M. & Williams-Browne, K. (1995). *Beginings & beyond*. (4th ed). New York: Delmar Publishers.

